

Verslag tweede veldbijeenkomst akkerbouwproeven Proeftuin NIL Drentsche Aa 19 juli 2023

Aanwezig:

Proeftuindeelnemers: Otto Willem Eleveld, Harold Heuving, Jannes Hoenderken, Han Kammer

Adviseurs: Sigrid Arends (Delphy), Hellen Lensing (Agrifirm), Peter Brul (Agro Eco Advisors)

Projectleiding: Geertje Enting, Sikke Meerman

Proefbegeleiding: Hugo Bosland (CLM)

Proeftuin NIL Drentsche Aa

In de proeftuin experimenteren agrariërs met maatregelen voor natuurinclusieve landbouw. Naast proeven met mengteelten en kruidenrijk grasland, vinden nu ook experimenten plaats met differentiatie van akkerbouwgewassen binnen een ruimer bouwplan. Tijdens veldbijeenkomsten worden proefpercelen bezocht, worden vragen van proeftuindeelnemers opgepakt en vindt kennisuitwisseling plaats. Direct betrokkenen worden uitgenodigd om aan deze kennisuitwisseling deel te nemen.

Tijdens deze tweede veldbijeenkomst hebben we twee proefpercelen bezocht: één met haver en één met bladrammenas.

Figuur 1: Het haverperceel van Kammer. De groene delen zijn rijsporen.

Proefperceel met haver

Op het eerste proefperceel van ongeveer 1 ha teelt Han Kammer haver (zie Figuur 1). Een deel is een aantal keer geëgd om het onkruid te bestrijden. Op een ander deel zijn herbiciden gebruikt. Eerder in het seizoen was het gedeelte waar herbiciden zijn gebruikt lichter van kleur (zie Figuur 2). Dit kan erop wijzen dat de herbicide de haver heeft aangetast. Nu is dat kleurverschil er niet meer. Bij de oogst zal gekeken worden of er opbrengstverschillen zijn.

Figuur 2: Het haverperceel in mei. Het linkerdeel is geëgd, het rechterdeel is bespoten.

We hebben besproken wat geschikte groenbemesters zijn voor na de teelt. Over het algemeen gebruikt Kammer daar bladrammenas voor. Een nadeel van bladrammenas is dat er na de teelt vaak sprake is van opslag. In dit geval zal dat niet zo'n probleem zijn, omdat er volgend jaar aardappels worden geteeld. Daar zijn nog veel herbiciden in toegelaten die de opslag kunnen bestrijden. Toch willen we in het kader van de proeftuin een groenbemester proberen die chemievrij in de bodem gewerkt kan worden zonder dat het voor opslag zorgt. De belangrijkste wens voor de groenbemester is dat het gewas schadelijke aaltjes niet vermeerdert. Het is nog beter als de aaltjes actief bestreden worden door het gewas. Verder is het uiteraard van belang dat het gewas geschikt is voor zandgrond en dat het na de oogst van haver half augustus nog gezaaid kan worden. In het kader van de Eco-regeling is het wenselijk dat de bodem tot 1 maart nog voor minstens 80% bedekt is. Dat betekent dat het gewas ook redelijk winterhard moet zijn.

Verschillende opties komen langs. Hierbij wordt vooral gekeken naar de aanwezige aaltjes en het aaltjesschema. Voorlopig is het plan om op het perceel van Kammer Phacelia te zaaien, hoewel dit gewas niet winterhard is. Hier vermeederen *trichodorus*-aaltjes veel minder op dan op bladrammenas. Hoenderken, de andere haverteler binnen dit project, gaat een mengsel proberen. Een mengsel van Ethiopische mosterd en Phacelia lijkt een goede keuze. Hier gaat nog meer literatuur over opgezocht worden.

Over het algemeen wordt aangeraden na een teelt op aaltjes te bemonsteren. In dit project zal dit ook gedaan worden. Als het al bekend is welke aaltjes er aanwezig zijn, maar het vooral de vraag is hoeveel en of het schade in de hoofdteelt gaat veroorzaken, kun je ook juist voor de teelt bemonsteren. Dan kan besloten worden of er maatregelen genomen moeten worden, zoals het inzetten van granulaat. Bij het interpreteren van een monsteranalyse gaat het niet alleen om de aantallen van bepaalde aaltjes die aanwezig zijn. Het is ook belangrijk dat het moment van monsternamen een representatief beeld geeft van de aanwezige aaltjes. Aaltjesbemonstering kost uiteraard wel geld, het zal in de praktijk niet elk jaar uitgevoerd worden.

We bespreken ook het saldo van de teelt. Het hangt er sterk vanaf waar er afgezet kan worden. Voor de afzet voor de havermelk moet de haver wit van kleur zijn. De prijs is dan relatief hoog, het kan oplopen tot zo'n 500 euro per ton in een specifiek project dat dit jaar voor het eerst loopt. De prijs voor haver dat als veevoer gebruikt wordt, was in 2022 280 euro per ton.

Proefperceel met bladrammenas

Op het tweede proefperceel teelt Harold Heuving op zo'n 5 ha bladrammenas voor het zaad. Het gewas is nu uitgebloeid en het zaad wordt gevormd (zie Figuur 3). Het gewas wordt voor de zaadteelt dun gezaaid, 6 kg/ha. Toch is er weinig onkruid, doordat het gewas snel hoog wordt. Onkruid moet ook voorkomen worden, zeker meldes. Het zaad van de meldes kan tussen het bladrammenaszaad terechtkomen. Als het percentage onkruidzaad te hoog is,

Figuur 3: De bladrammenas is zaad aan het vormen.

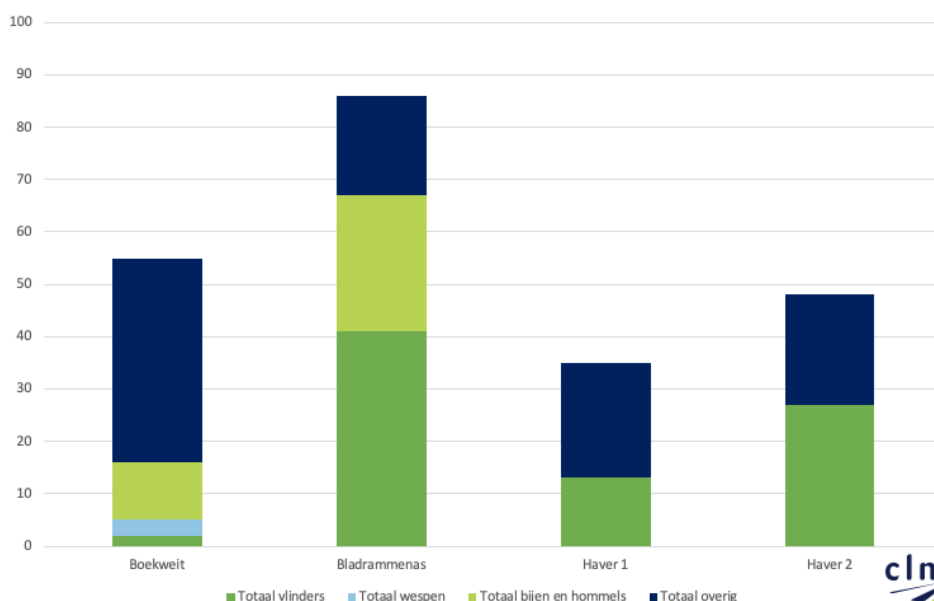
kan het product afgekeurd worden. Kevers kunnen een probleem zijn op het moment van zaadzetting. Maar over het algemeen zijn er weinig gewasbeschermingsmiddelen nodig.

Het afgelopen jaar zijn uien geteeld. Later is er als groenbemester bladrammenas gekomen. Daar was wat opslag van, maar die was goed te herkennen, omdat het om een ander ras ging.

Presentatie anekdotische monitoring

Voor het project heeft CLM een anekdotische insectenmonitoring uitgevoerd. De resultaten zijn kort gepresenteerd tijdens de veldbijeenkomst. In de bladrammenas waren veel insecten te zien. De bloeiende gewassen boekweit en bladrammenas hadden duidelijk een hogere biodiversiteit dan de haver en het gangbare rustgewas in het gebied, gerst.

Het aantal insecten in de boekweit was het hoogst. Dat komt deels doordat er veel honingbijen aanwezig waren uit de geplaatste bijenkasten. Zonder de honingbij mee te tellen zijn de meeste insecten in de bladrammenas gezien, vooral vlinders en bijen (zie Figuur 4). Het is wel belangrijk te beseffen dat het hier om een beperkte, eenmalige monitoring gaat dat enkel een indicatie geeft over de bijdrage van het gewas aan de insectendiversiteit.

Figuur 4: Aantal getelde insecten, exclusief honingbij, in boekweit, bladrammenas en twee percelen haver.